

Regelbunden tillsyn i Södra skolan i Motala kommun

Delbeslut

Rektorn vid Södra skolan
Strandvägen 18
591 36 Motala

Regelbunden tillsyn i Södra skolan

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–9

Inledning

Skolinspektionen genomför tillsyn i Motala kommun under våren 2009. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Södra skolan den 21–22 april 2009.

Varje skola får efter besöket ett beslut (delbeslut) där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för skolväsendet i ett kommunbeslut (slutligt beslut). Delbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det kommunbeslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter fattat kommunbeslut.

Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/tillsyn).

Underlag

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och Södra skolan, dels den information som samlats in under besöket. I Södra skolan intervjuades rektorn, biträdande rektorn, lärare och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och fått möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Tabell 1: Antal elever på Södra skolan

Skolan/skolorna	Antal elever
Förskoleklass	46
Grundskola	483

Källa: Uppgifter från Södra skolan, 2009-05-28

Södra skolan ligger centralt i Motala. Till skolans upptagningsområde hör Charlottenborgsskolan och Fågelsta skola.

Från förskoleklass upp till årskurs 3 finns två avdelningar. Avdelning röd och avdelning blå består av två klasser vardera. På motsvarande sätt är årskurserna 4 till 6 organiserade. Avdelning A och avdelning B innefattar tre klasser vardera.

I årskurserna 7 och 8 arbetar skolan med "lärgupper". Arbetslagen har ansvaret för att dela in eleverna i mentorsgrupper utifrån lärarnas specifika kompetenser. Mentorsgruppens storlek kan variera från ca fem till tio elever per mentor. För närvarande är 138 elever fördelade på 18 pedagoger. Mentorerna träffar sina elever tre gånger i veckan. I årskurs 9 har skolan en traditionell klassorganisation med två klassföreståndare per klass.

På Södra skolan finns en introduktionsklass för nyanlända elever. Introduktionsklassen kan jämföras med en förberedelseklass. Eleverna i introduktionsklassen tillhör Södra skolans rektorsområde och eleverna har alla en klasstillhörighet på skolan.

Södra skolan leds av en rektor och en biträdande rektor. Till skolledningen finns även en resursperson och en schemaläggare knuten. Ansvaret för personalen och tillhörande elever i samtliga årskurser är uppdelat mellan rektorn och biträdande rektor. Både rektor och den biträdande rektor har klasser från förskoleklass till årskurs 9. Verksamheten är således uppdelad som två parallella spår. Biträdande rektor har ansvaret för introduktionsklassen. Rektorn har ansvaret för övergången från årskurs 6 till årskurs 7. I Södra skolan finns även skolbarnsomsorg och obligatorisk särskola. Dessa verksamheter granskas på en kommunövergripande nivå och beskrivs och bedöms i separata verksamhetsrapporter.

Skolinspektionens delbeslut med anledning av den regelbundna tillsynen i Södra skolan

Skolinspektionen bedömer att Södra skolan brister i uppföljning och analys av elevernas kunskapsresultat i allmänhet och uppföljning och analys av elever med behov av särskilt stöd i synnerhet. Bristerna i särskilt stöd och uppföljning är särskilt allvarliga mot bakgrund av Södra skolans låga kunskapsresultat (Kunskapsresultat 1.1).

Enligt Skolinspektionens bedömning behöver Södra skolan utöver kunskapsresultaten vidta åtgärder inom följande bedömningsområden:

- Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat (1.2.1 och 1.2.3)
- Bedömning och betygssättning (1.3.1 och 1.3.3)
- Anpassning av verksamheten till elevernas behov (1.5.1, 1.5.2 och 1.5.3)
- Normer och värden i studiemiljö och samvaro (2.1.3)
- Tillgång till likvärdig utbildning (3.1.1, 3.1.2 och 3.1.3)
- Personalens utbildning (3.2.1)
- Rektors ansvar (3.3.1 och 3.3.2)
- Kvalitetsarbete (3.4.1 och 3.4.2)

Rektor och huvudman har ett ansvar för att åtgärder vidtas. Skolinspektionen kommer att följa upp detta beslut. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag Skolinspektionens slutliga beslut avseende Motala kommun meddelas.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Tabell 2: Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 5

		2007		2008	
		Södra skolan	Riket	Södra skolan	Riket
Andel (%) elever som nått kravnivån på samtliga delprov på de nationella ämnesproven	Engelska	88	85	98	87
	Matematik	86	72	98	73
	Svenska	86	71	91	72
	Svenska som andraspråk	.	56	.	61

Källa: Kvalitetsredovisning 2007/2008, Södra skolan, Motala kommun, 2009-04-27. Uppgifter på riksnivå för variabeln nationella ämnesprov presenteras utifrån ett obundet slumpvis urval om 200 skolor, från vilka Skolverket samlar in uppgifter om måluppfyllelse på de nationella ämnesproven. För svenska och svenska som andraspråk är delprov 4 för 2007 exkluderat på grund av stora bortfall.

. = Uppgift saknas

Tabell 3: Resultat för elever i årskurs 9 uppdelat på kön

	Södra skolan					Samtliga skolor i kommunen ¹	Kommungrupp ²	Riket ³
	2004	2005	2006	2007	2008	2008	2008	2008
Genomsnittligt meritvärde	190,9	194,3	188,1	196,3	193,9	201,0	204,3	209,3
- Flickor	214,6	211,8	192,2	205,2	201,6	211,9	215,9	220,6
- Pojkar	174,8	178,5	183,2	184,1	186,6	190,7	192,7	198,5
Andel (%) som nått målen i samtliga ämnen	70,6	67,6	54,1	69,7	73,8	73,8	75,8	76,6
- Flickor	78,0	82,4	50,0	75,8	68,3	75,8	79,0	79,7
- Pojkar	65,6	54,4	59,1	61,7	79,1	71,9	72,6	73,7
Andel (%) behöriga till nationellt program	92,2	84,3	90,8	88,1	86,9	89,2	88,6	88,9
- Flickor	97,6	90,2	94,4	87,1	87,8	92,2	90,1	89,9
- Pojkar	88,5	78,9	86,4	89,4	86,0	86,5	87,0	87,9

Källa: Skolverkets skolblad, 2009-04-02

. = Uppgift saknas

Kommentar och bedömning:

Skolan ska enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.2 Kunskaper, ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem.

Eleverna på Södra skolan har goda resultat på de nationella proven i årskurs 5. Andelen elever som klarat kravnivån på de nationella proven är högre än genomsnittet för riket i svenska, matematik och engelska både år 2007 och år 2008.

Det genomsnittliga meritvärdet för eleverna i årskurs 9 har varierat under åren 2001-2008. Meritvärdet sjönk förra året och är lägre än både genomsnittet för kommunen och riket. Enligt Skolverkets nationella statistik har andelen elever som uppnått målen i

¹ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommunen² Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i kommungruppen³ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

samtliga ämnen ökat sedan år 2006 då drygt hälften av eleverna uppnådde målen i samtliga ämnen. Andelen elever som uppnått målen i samtliga ämnen år 2008 är dock fortfarande lägre i jämförelse med riket.

Av nationell statistik på ämnesnivå som Skolinspektionen tagit del av framgår att eleverna har låg måluppfyllelse i framför allt matematik, fysik, moderna språk, musik och idrott och hälsa. Enligt skolans egen redovisning når endast hälften av eleverna i årskurs 9 målen i matematik läsåret 2007/2008.

Andelen behöriga sökande till nationella program på gymnasieskolan har successivt sjunkit under åren 2006–2008 och det är en lägre andel elever än genomsnittet för riket som är behöriga sökande år 2008.

Det är skillnad mellan flickors och pojkars resultat. År 2008 hade flickorna ett högre meritvärde och en högre andel av flickorna var behöriga till nationella program. Där emot var det en anmärkningsvärt låg andel av flickorna som nådde målen i samtliga ämnen. Endast två tredjedelar uppnådde målen i varje ämne år 2008. Detta kan jämföras med de närmare 80 % av pojkarna som nådde målen i alla ämnen, vilket var en högre andel jämfört med riket. Andelen flickor som uppnådde målen i alla ämnen var lägre än genomsnittet för riket. Därutöver kan konstateras att måluppfyllelsen sjunkit jämfört med föregående år för flickor och kraftigt ökat för pojkar.

Enligt skolinspektionens bedömning brister Södra skolan i uppföljningen och analysen av elevernas kunskapsresultat i allmänhet och uppföljningen och analysen av elever med behov av särskilt stöd i synnerhet. Se punkterna 1.5.2 och 3.4.1. Bristerna i särskilt stöd och uppföljning är särskilt allvarliga mot bakgrund av Södra skolans låga kunskapsresultat. Åtgärder behövs så att alla elever ges förutsättningar att nå lägst målen för utbildningen.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg, ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn.

Enligt 2 kap. 6 § grundskoleförordningen finns för varje ämne en kursplan. I kursplanen anges de mål som undervisningen ska sträva mot, och de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret. I kursplanerna

för ämnena matematik, svenska och svenska som andraspråk anges även de mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det tredje skolåret.

På Södra skolan följer lärarna som undervisar i årskurs 1 till 3 elevernas kunskapsutveckling och resultat i ämnena engelska, matematik och svenska. I övriga ämnen görs inte någon uppföljning av elevernas kunskapsutveckling och resultat. Detta behöver åtgärdas.

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Enligt Skolverkets allmänna råd för den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen ska de skriftliga omdömena varken innehålla beskrivningar eller värderingar av elevens personliga egenskaper.

Av de individuella utvecklingsplaner i Södra skolan som inspektörerna tagit del av ligger ansvaret för insatserna till huvudsaklig del på eleven och det redovisas i mycket liten omfattning vilka insatser som skolan avser att bidra med. I de skriftliga omdömena saknas en beskrivning av elevernas kunskapsutveckling kopplat till de nationella målen i kursplanerna. Därmed ges inte förutsättningar att lyfta fram elevens utvecklingsmöjligheter och stimulera till fortsatt lärande. Det finns också exempel på beskrivningar och/eller värderingar av elevens personliga egenskaper i de skriftliga omdömena.

Skolinspektionen noterar att det vid tiden för den regelbundna tillsynen pågick ett utvecklingsarbete i Södra skolan angående individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen för samtliga årskurser. Trots detta bedömer Skolinspektionen att skolans arbete med individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen behöver åtgärdas så att de motsvarar grundskoleförordningens krav.

1.3 Bedömning och betygssättning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

Tabell 4: Relationen mellan betyg på nationella ämnesprov och slutbetyg i ämnet matematik

	Södra skolan				Riket ⁴
	2005	2006	2007	2008	2008
Lägre	2,0	5,3	1,0	5,6	1,6
Lika	75,5	77,7	75,5	51,4	74,0
Högre	22,5	17,0	24,0	43,1	24,4

Källa: Skolverkets statistikdatabas SIRIS, 2009-04-23

. = Uppgift saknas

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Ämnesprov ska enligt 7 kap 10 § grundskoleförordningen användas i svenska, svenska som andraspråk, engelska och matematik i slutet av årskurs 5 för att bedöma elevernas kunskaper i relation till målen i ämnet. Enligt 7 kap. 10 § grundskoleförordningen ska ämnesprov i svenska, engelska och matematik användas i slutet av årskurs 9 för att bedöma elevernas kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning. Av den statistik som presenteras i tabell 4 framgår att det är en stor differens mellan resultaten på de nationella ämnesproven och slutbetyg framförallt i ämnet matematik där 43,1 procent av eleverna år 2008 får ett högre slutbetyg i jämförelse med resultatet på ämnesprovet. Av intervjuer på Södra skolan med lärare och rektorn framkom att relationen mellan nationella prov och betyg inte har följts upp och analyserats. Skolinspektionen bedömer att Södra skolan bör vidta åtgärder för att säkerställa att de nationella proven används i syfte att uppnå en likvärdig bedömning och betygssättning.

⁴ Uppgifter baserade på samtliga huvudmän i riket

1.3.2 Vid bedömning och betygssättning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, skriftliga bedömningar ges och betygskatalog förs enligt grundskoleförordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Enligt 7 kap. 4 § grundskoleförordningen ska betyg sättas i slutet av varje termin i årskurs 8 och i slutet av höstterminen i årskurs 9 i ämnen och ämnesblock som inte har avslutats och när ett ämne eller ämnesblock har avslutats. Av 7 kap. 7 § grundskoleförordningen framgår att när betyg sätts innan ett ämne eller ett ämnesblock har avslutats ska de kunskaper bedömas som eleven inhämtat i ämnet eller ämnesblocket fram till och med den aktuella terminen. Om en elev inte når upp till de mål som lokalt bestämts för ett ämne eller ämnesblock ska betyg inte sättas i ämnet eller ämnesblocket. Enligt 7 kap. 9 § grundskoleförordningen ska, om en elev inte når upp till de mål i ett ämne som enligt kursplanen ska ha uppnåtts i slutet av det nionde skolåret, betyg inte sättas i ämnet. Betyg ska inte heller sättas i ett ämnesblock om eleven inte når upp till målen i samtliga ämnen som ingår i ämnesblocket. I dessa fall ska en skriftlig bedömning av elevens kunskaper i ämnet eller ämnesblocket ges. Av bedömningen kan också framgå de stödåtgärder som har vidtagits. Bedömningen ska undertecknas av läraren. I flertalet skriftliga bedömningar för elev som saknar slutbetyg i något ämne som Skolinspektionen tagit del av saknas en bedömning av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till målen för ämnet såsom förordningen kräver. Detta behöver åtgärdas. Enligt 7 kap. 19 § grundskoleförordningen finns bestämmelser om rättelse av skrivfel och liknande i 26 § förvaltningslagen. Rektorn får besluta om rättelse av betyg. Skolinspektionen noterade att lärare har gjort ändringar av betyg i betygskatalogerna som inte beror på skrivfel eller liknande, vilket behöver åtgärdas. Enligt 7 kap. 6§ grundskoleförordningen ska följande beteckningar användas: Godkänt (G), Väl godkänt (VG), Mycket väl godkänt (MVG). I betygskatalogen för Södra skolan används beteckningarna G, V och M. Detta behöver åtgärdas.

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund för fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. följande. Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling. Vidare framgår av Lpo 94, 2.2 Kunskaper, att läraren bl.a. ska utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga. Av intervjuer med lärare och rektor framgår att undervisningen, p.g.a. de låga kunskapsresultaten på skolan, framför allt är inriktad på att eleverna ska nå uppnåendemålen i kursplanerna och målen för godkänt. Därmed ser Skolinspektionen en risk för att elever som har möjlighet att nå längre inte får tillräckligt med utmaningar, vilket också bekräftas i de intervjuer som Skolinspektionen genomfört på skolan. Södra skolan bör vidta åtgärder för att uppmärksamma varje enskild individs behov så att alla elever ges möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Av 5 kap. 4 § grundskoleförordningen framgår att en elev ska ges stödundervisning, om det kan befaras att eleven inte kommer att nå de mål som minst ska ha uppnåtts vid slutet av det tredje, det femte och det nionde skolåret eller om eleven av andra skäl behöver särskilt stöd. Stödundervisning kan anordnas antingen i stället för utbildning enligt timplanen eller som ett komplement till sådan utbildning. Av 5 kap. 5 § grundskoleförordningen framgår att särskilt stöd ges till elever med behov av specialpedagogiska insatser. Sådant stöd ska i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Det har av intervjuer med lärare och elever på Södra skolan framkommit att särskilt stöd ges på skolan men att det särskilda stödet inte ges i tillräcklig omfattning och inte i alla ämnen där behov finns. Det särskilda stödet ges företrädesvis i ämnena engelska, matematik och svenska men av tillsynen framgår att detta stöd inte ges i tillräcklig omfattning. Elever med behov av särskilt stöd har möjlighet att delta i en verksamhet som

kallas "Studiegården". I Studiegården kan eleverna gå tillfälligt eller mer långvarigt med anpassad studiegång. Enligt rektorn ska eleverna i Studiegården ha möjlighet att arbeta med alla ämnen. I intervjuer med lärare och elever framkommer dock att verksamheten koncentreras till ämnena svenska, matematik och engelska. I Studiegården finns en speciallärare på halvtid och resterande undervisningstid är olika ämneslärare tillgängliga. Detta medför att det är många olika lärare som är involverade i Studiegården, vilket skapar en otydlighet när det gäller ansvaret för eleverna i behov av särskilt stöd. Av intervjuer framgår att ansvaret för eleverna vilar på många olika personer med följd att verksamheten saknar kontinuitet och att eleverna inte har tillgång till speciallärare i nödvändig omfattning.

Av intervjuer med elever, lärare och rektorn har det också framkommit att det på Södra skolan finns elever med stor frånvaro och som inte deltar i ordinarie undervisning. Framför allt gäller det ämnena musik, hem- och konsumentkunskap och idrott och hälsa. Rektorn har redovisat insatser i form av elevvårdskonferenser och att personal från Resursteamet kopplats in för att ge elever extra stöd. Detta har emellertid inte varit tillräckligt för att komma tillrätta med frånvaron.

Sammantaget ges, enligt Skolinspektionens bedömning, inte särskilt stöd i tillräcklig omfattning på Södra skolan. Det är anmärkningsvärt att det saknas uppföljning av elevernas behov av särskilt stöd med tanke på skolans låga kunskapsresultat. Skolan har en skyldighet att ge varje elev förutsättningar att nå målen för utbildningen. Däri innefattas en skyldighet att, om eleven behöver det, ge särskilt stöd för att eleven ska nå dit i sin kunskapsutveckling. Elevernas frånvaro måste systematiskt följas upp och de åtgärder som vidtagits måste utvärderas för att se att de har gett önskvärd effekt. Södra skolan behöver även tydliggöra vem som ansvarar för elever i behov av särskilt stöd och skapa en kontinuitet i undervisningen. Detta behöver åtgärdas.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Av 5 kap. 1 § grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när

åtgärdsprogrammet utarbetas.

I Södra skolan upprättas åtgärdsprogram som huvudsakligen är av god kvalitet. Av inspektionen framkommer dock att åtgärdsprogram inte alltid upprättas, trots att en elev är i behov av särskilda stödåtgärder. Åtgärdsprogram upprättas endast i ämnena engelska, matematik och svenska och inte för skolans övriga ämnen. Det finns därmed inte åtgärdsprogram för alla elever i behov av särskilt stöd. Detta behöver åtgärdas.

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

2.1.3 Skolan har upprättat en plan mot kränkande behandling i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Södra skolan har en plan som till vissa delar uppfyller lagens krav. Det saknas emellertid specifik redovisning av verksamhetens behov utifrån en aktuell kart-

läggning som utgångspunkt för vilka insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året. Det saknas också en beskrivning av vilka åtgärder som ska vidtas om kränkningar sker mellan vuxen och elev och en beskrivning av hur händelser och åtgärder ska dokumenteras. Detta behöver åtgärdas.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

I bilaga 3 till skollagen finns föreskrifter om utbildningens omfattning i grundskolan (timplan). Enligt 2 kap. 3§ grundskoleförordningen ska skolan i timplanen ange:

- antalet timmar för ämnen, ämnesgrupper, språkval och elevens val
- det totalt garanterade antalet timmar (garanterad undervisningstid)
- inom ramen för den totala undervisningstiden, ett visst antal timmar för skolans val.

Södra skolans timplan avviker i förhållande till den föreskrivna timplanen i skollagen. Flera ämnen har fått reducerad tid (bild, hem- och konsumentkunskap, slöjd, språkval, samhällsorienterande - och naturorienterande ämnen). Skolan har inte avsatt tid för skolans val. Den totala undervisningstiden understiger dock inte författningarnas krav.

Skolinspektionen noterar att Södra skolan avser att ta upp timplanen för diskussion inom område söder och understryker vikten av en reviderad timplan. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver vidta åtgärder för att säkerställa att eleverna får den garanterade undervisningstiden i varje ämne.

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Av 2 kap 9 § grundskoleförordningen framgår att om en eller båda av elevens vårdnadshavare har ett annat språk än svenska som modersmål och språket utgör dagligt umgängesspråk för eleven, ska eleven få sin undervisning i detta språk som ett ämne (modersmålsundervisning), om eleven har grundläggande kunskaper i språket och eleven önskar få sådan undervisning. I Motala kommun finns en rektor som ansvarar för att elever med rätt till modersmålsundervisning erbjuds denna undervisning. Södra skolans rektor har anmält att det på skolan finns elever med rätt till modersmålsundervisning men fått till svar att kommunen inte kan anordna undervisning på grund av att behö- rig personal saknas eller att för få elever önskar modersmålsundervisning i just det språket. För Skolinspektionens bedömning av rätten till modersmål hänvisas till kommunbeslutet

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Av 2 kap. 15–16 §§ grundskoleförordningen framgår följande. Undervisning i svenska som andraspråk ska om det behövs bl.a. anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål. Undervisning i svenska som andraspråk ska anordnas i stället för undervisning i svenska. Svenska som andraspråk är ett eget ämne med en egen kursplan och eleven ska få undervisning i antingen svenska eller svenska som andraspråk. Elever på Södra skolan som bedömts ha rätt till undervisning i svenska som andraspråk undervisas däremot i både ämnet svenska och svenska som andraspråk. Detta behöver åtgärdas.

3.1.4 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

16 (21)

3.1.5 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt 2 kap. 3 § skollagen är kommuner och landsting skyldiga att för undervisningen använda lärare, forskollärare eller fritidspedagoger som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva. Undantag får göras endast om personer med sådan utbildning inte finns att tillgå eller det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna.

På Södra skolan har undervisningen i årskurserna 1–6 organiserats utifrån klasslärarprincipen där samma lärare undervisar i flertalet ämnen trots att lärarna har olika ämneskompetens. Detta medför att vissa lärare undervisar i ämnen som de saknar utbildning för. Även vissa ämneslärare som undervisar i årskurserna 7–9 saknar utbildning för de ämnen de undervisar i. Skolinspektionen bedömer att åtgärder behövs för att undervisningen i större utsträckning ska bedrivas av lärare med utbildning för den undervisning de bedriver.

3.2.2 Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt 2 kap. 2 § skollagen ska det för ledningen av utbildningen i skolorna finnas rektorer. Rektorn ska hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Det åligger rektorn att särskilt verka för att utbildningen utvecklas.

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar, framgår att som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen.

Södra skolans ansvar och organisation

Södra skolan leds av en rektor och en biträdande rektor. Ansvaret för personalen och tillhörande elever i samtliga årskurser är uppdelat mellan rektorn och biträdande rektor. Både rektorn och den biträdande rektor har ansvar för elever från förskoleklass till årskurs 9. Verksamheten är således uppdelad som två parallella spår. Rektorn deltar i de arbetslagsträffar och ansvarar för elevvårdskonferenser som hör till rektorns spår.

Enligt styrdokumentet kan inte rektorns ansvar överlätas till en biträdande rektor såsom verksamheten organiserats på Södra skolan. Det är både för kvalitetsupprätthållande och för rättsäkerheten viktigt att det står klart vem som bär ansvaret för en skolas myndighetsutövning gentemot en enskild elev. Åtgärder behövs.

Rektorns förtrogenhet

Det åligger även rektorn att hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet på skolan i enlighet med läroplanens intentioner. Enligt Skolinspektionens bedömning har inte deltagande i arbetslagsträffar, träffar med resurspedagog och utvecklingsgrupp samt elevvårdsgrupp varit tillräcklig för att rektorn ska anses förtrogen med det dagliga arbetet på hela skolan. Rektorn har inte tillräcklig information om undervisningens innehåll och elevernas kunskapsresultat. Åtgärder behövs.

Rektorns pedagogiska ledarskap

Södra skolan saknar tydliga uppföljningsbara mål för verksamheten och arbetsplanen fungerar inte som ett styrdokument. Enligt intervjuer har arbetslagstiden

framför allt använts för att lösa praktiska problem på bekostnad av diskussioner för att utveckla verksamheten. Då idéer ändå presenterats utifrån diskussioner i arbetslagslagen har de sällan lett till konkreta åtgärder. Att det saknas gemensamma pedagogiska diskussioner innebär i nuläget att varje lärare utvecklar sin egen uppgift.

Mot bakgrund av ovanstående beskrivning bedömer Skolinspektionen att åtgärder behöver vidtas så att rektorn ska kunna ta ansvar för det pedagogiska ledarskapet och i förlängningen kunna utveckla skolans verksamhet och resultat. Samspelet med personalen behöver förstärkas och tydliga uppföljningsbara mål bör utvecklas för verksamheten tillsammans med personalen.

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt 3 kap. 4 § grundskoleförordningen ska rektorn bl.a. ingå som ledamot i elevvårdskonferensen.

På Södra skolan har rektorn och den biträdande rektorn delat upp ansvaret för elevvårdskonferenserna. Rektorn deltar således inte på flertalet elevvårdskonferenser. Detta behöver åtgärdas. Rektorn har rätt att i undantagsfall utse annan än sig själv till ordförande i elevvårdskonferensen. Det är dock viktigt att möjligheten inte används i en sådan omfattning att man i praktiken kringgår bestämmelserna.

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
x	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering
Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår bl.a. följande. Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Vidare framgår av Lpo 94, 2.8 Rektors ansvar, att rektorn ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen. Rektorn har ansvaret för skolans resultat. Södra skolan följer upp kunskapsresultaten hos eleverna på individnivå i samtliga ämnen från årskurs fyra. På skolnivå följer skolledningen upp resultaten på de nationella proven och genom olika tester i ämnena matematik och svenska. På skolnivå saknas emellertid en systematisk uppföljning och utvärdering av skolans kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 och 9 i samtliga ämnen. Därmed saknas ett viktigt redskap för att genomföra förändringar av undervisningen i syfte att nå en ökad måluppfyllelse. Rektorn måste ta ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen så att skolans utveckling främjas och en ökad måluppfyllelse nås. Detta behöver åtgärdas. På södra skolan saknas även en diskussion om skillnader i elevers resultat på de nationella ämnesproven i förhållande till slutbetyg i motsvarande ämnen, vilket behöver åtgärdas. Av intervjuer med lärare och rektorn framgår vidare att det saknas en kartläggning på skolnivå av elevernas behov av särskilt stöd. Därmed är kunskapen om åtgärdernas effekter för eleverna begränsade. Nyligen har speciallärarträffar införts där behovet av uppföljning och analys uppmärksammas. Även på individnivå är uppföljningen av vidtagna åtgärder begränsade, vilket har inneburit att konkreta åtgärder har uteblivit. Åtgärder behöver vidtas när det gäller uppföljningen av särskilt stöd. Av 2 kap. 23 § grundskoleförordningen framgår att för genomförandet av de fastställda målen för utbildningen ska det finnas en arbetsplan. Arbetsplanen ska utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. På Södra skolan finns en arbetsplan. I intervjuer har det emellertid framkommit att arbetsplanen inte fungerar som ett styrdokument. Arbetsplanen uttrycker en kultur, en "anda" som skolan anser önskvärd. Arbetsplanen är ett viktigt instrument för att förtydliga och konkretisera de åtgärder skolan avser vidta för att öka kvaliteten i verksamheten. En arbetsplan ska vara ett levande styrdoku-

ment som kontinuerligt följs upp och utvärderas. Att en sådan motsvarande arbetsplan saknas visar på brister i det kontinuerliga uppföljningsarbetet. Arbetsplanen bör revideras så att den fungerar som ett styrdokument för verksamheten.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	x

Motivering

Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten.

Enligt 3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska kvalitetsredovisningarna innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas.

Kvalitetsredovisningen för Södra skolan utgår från en mall som är gemensam för Motala kommun. I kvalitetsredovisningen beskrivs inte verksamheten i förskoleklassen, vilket måste åtgärdas.

I kvalitetsredovisningen beskrivs hur Södra skolan avser arbeta mot målen "att ha en god miljö för utveckling och lärande" och "alla elever har minst betyget Godkänt i alla ämnen". Det saknas emellertid en koppling mellan åtgärder och elevernas kunskapsresultat. I kvalitetsredovisningen anges som förbättringsåtgärd "en bättre kontinuitet kring resultatuppföljning". Dock framgår inte vad som avses med detta. Södra skolan behöver vidta åtgärder för att tydligare beskriva vilka åtgärder som skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

I Södra skolans kvalitetsredovisning dokumenteras kunskapsresultaten alltför begränsat. Uppföljning och utvärdering av kunskapsresultat i fler ämnen än engelska, matematik och svenska måste redovisas. Detta behöver åtgärdas.

Enligt 3 a § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska i kvalitetsredovisningen uppföljning och utvärdering av likabehandlingsplaner enligt 3 kap. 16 § diskrimineringslagen och planer mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen redovisas.

I Södra skolans kvalitetsredovisning redovisas att "planen är en stående punkt på arbetslags och ledningsgruppsagendan". Däremot saknas en redogörelse för

vilket arbete som utvärderats och vad denna utvärdering har visat. Detta behöver åtgärdas.

I den slutliga handläggningen har deltagit avdelningsjurist Carin Holtz samt undervisningsråden Gun Bystedt-Nordqvist, Eleonor Duvander och Christina Aro-Östgren.

På Skolinspektionens vägnar

Allan Westerdahl
Enhetschef

Margareta Bure
Utredare

Kopia till

Motala kommun